

INHOUD

VOORWOORD	1	
INLEIDING	5	
HOODSTUK I	TUSSEN REKENKUNDE EN DIDAKTIEK	9
1	verantwoording en overzicht	9
2	de kweekschoolwet van 1952	14
3	de periode vóór 1952: rekenkunde op de kweekschool	17
3.1	'leerstof'	18
3.1.1	'leerstof': de vakinhoud	18
3.1.2	'leerstof': het leren van de kwekeling ..	21
3.1.3	'leerstof': het werkterrein	30
3.2	filosofie	34
3.2.1	doelstelling: examenopgaven	34
3.2.2	uitgangspunt: wiskundeonderwijs	35
3.2.3	principe: inzicht en vaardigheid	36
3.2.4	organisatie: deductieve opbouw	36
3.2.5	de kwekeling: een middelbare scholier .	39
3.3	vakmanschap	39
4	de vijftiger en zestiger jaren: 'rekenen' op de kweek- school	42
4.1	onderwijsverandering zonder onderwijsontwik- keling	42
4.2	'leerstof'	46
4.2.1	'leerstof': de vakinhoud	46
4.2.2	'leerstof': het leren van de kwekeling ..	59
4.2.3	'leerstof': het werkterrein	66
4.3	filosofie	68
4.4	vakmanschap	69
5	samenvatting	70
HOOFDSTUK II	IN HET KADER VAN WISKOBAS	73
1	verantwoording en overzicht	73
2	'leerstof' in ontwikkeling (1968–1974)	76
2.1	1968: wiskunde	78

	2.1.1	de vakinhoud: nieuwe wiskunde	78
	2.1.2	het leren: wiskunde-praktikum	81
	2.2	1970: didaktiek	84
	2.2.1	didaktische overmoed	84
	2.2.2	theorie voor de praktijk	86
	2.3	1972: kinderen	91
	2.4	1974: wiskobas: de bron	93
	2.5	bouwstenen	96
3		filosofie in ontwikkeling (1968–1974)	98
	3.1	veranderingssteun	98
	3.2	Putten-'74: een mijlpaal	102
	3.2.1	tweeslachtigheid in het veld	102
	3.2.2	voorbeeld van een schoolwerkplan	103
	3.2.3	naar een operationele filosofie	103
	3.2.4	een nieuw begin	109
4		vakmanschap in ontwikkeling (1975–1976)	110
	4.1	Gorkum-'75: een keerpunt	110
	4.2	'leerstof'	111
	4.3	probleemidentifikatie	112
	4.4	in het onderwijsveld	113
5		onderzoek in ontwikkeling	115
	5.1	drie lijnen door één (onderzoeks-)punt	115
	5.2	probleemformulering	116
HOOFDSTUK III		WISKOBAS 'OP DE VIERKANTE METER'	119
	1	verantwoording en overzicht	119
	2	wiskobas-zoals-bedoeld	121
	2.1	beperkingen in de 'leerstof'	123
	2.1.1	vakinhoud: meetkunde en tellen	123
	2.1.2	werkterrein: problemen die mensen raken	124
	2.1.3	leren 'op de vierkante meter'	131
	2.2	organisatie van het werkterrein	132
	2.2.1	op lokatie: Waterland	133
	2.2.2	rijke problemen	136
	2.2.3	meetkundige situaties	138
	2.2.4	telsituaties	146
	2.3	op onderzoek om van te leren	148
	2.3.1	wiskundige attitude	149
	2.3.2	leerprocessen	157
	2.3.3	samen-werken	165
	2.4	vakmanschap in opleidingsperspektief	168

3	wiskobas-zoals-begrepen	172
3.1	teoretjes en (voor-)oordelen	173
3.2	interferentie met het rekenen	177
3.3	oefenschoolleerlingen	182
HOOFDSTUK IV LEREN ONDERWIJZEN MET WISKOBAS		187
1	verantwoording en overzicht	187
1.1	voorgeschiedenis	188
1.2	probleemstelling	191
1.3	typering van het onderzoek	193
1.4	motivering van het onderzoek	194
1.5	onderzoeksdesign	195
1.6	onderzoeksmetode	197
1.7	metodologische notities	199
1.8	presentatie van het resultaat	202
1.9	konklusies	203
1.10	mogelijkheden voor een discussie	203
2	observaties en analyses	203
2.1	konteksten	210
2.1.1	wiskundige en algemene kontekst	211
2.1.2	studenten met leerlingen in wiskundige situaties	212
2.1.3	betekenis van konteksten	215
2.2	instapproblemen	216
2.2.1	een goede start heeft twee kanten	216
2.2.2	studenten starten leerprocessen	219
2.2.3	instappen	224
2.3	materiaalfactoren	224
2.3.1	de voortgang van een leerproces	225
2.3.2	studenten ervaren de invloed van mate- riaalfactoren	227
2.3.3	psychologische invloeden	231
2.4	kernvragen	232
2.4.1	de kern van een wiskundige problematiek	233
2.4.2	studenten trachten de kern te raken	234
2.4.3	wiskundige kernvragen	240
2.5	bewustmakingspunten	241
2.5.1	bewustmaking: mogelijkheid, noodzaak en mate waarin	241
2.5.2	studenten laten wiskunde leren	244
2.5.3	wiskunde onderwijzen, méér dan wiskun- de laten doen	248

2.6	konkretiseren	249
2.6.1	zichtbaar maken van wiskundig denkwerk	249
2.6.2	studenten en leerlingen 'zien' wiskunde	252
2.6.3	iets concreet maken	258
2.7	uitleggen	259
2.7.1	afstand nemen en laten begrijpen	259
2.7.2	studenten zien moeilijkheden en leggen uit	261
2.7.3	'uitleggen'	266
2.8	de bedoeling	267
2.8.1	doelloos werken, een eindeloos gedoe	267
2.8.2	studenten vinden de bedoeling	269
2.8.3	doelgericht	271
2.9	basis van oriëntering	272
2.9.1	studenten schatten een bedrag	272
2.9.2	studenten schatten kinderen in	274
2.9.3	inschatten van een basis van oriëntering	276
2.10	centrale aandacht voor wiskundige activiteiten	277
2.10.1	fundamentele aspecten van wiskunde	277
2.10.2	wiskundige activiteiten van studenten: object van <i>pa</i> -onderwijs	278
	▶ eerste opgave: 'de dame in de spiegel'	279
	▶ tweede opgave: 'kralen rijgen'	285
2.10.3	attent zijn op wiskunde	291
3	samenvatting en konklusies	291
3.1	samenvatting	291
3.2	konklusies	293
HOOFDSTUK V	WISKOBAS BUITEN DE GRENZEN	299
1	verantwoording en overzicht	299
1.1	'context of persuasion'	299
1.2	aanzet tot discussie	300
2	questionnaire	304
2.1	'het geval Johan'	205
2.2	open en gerichte vragen	306
3	forum	308
3.1	referentiekader	309
3.1.1	organisatorische structuren	309
3.1.2	wiskundeprogramma's	310
3.1.3	persoonlijke meningen	310

3.2	fundamentele vragen	311
3.3	interne structuur van de respons	312
4	diskussie	315
4.1	vakinhoud	316
4.1.1	wiskundeonderwijs op de basisschool	316
4.1.2	wiskundige theorie	326
4.1.3	didaktische theorie	329
4.2	leren van studenten	329
4.2.1	subjectieve structuren	330
4.2.2	leren van ervaringen	331
4.2.3	matematisch-didaktische oriënterings- basis	332
4.2.4	matematisch-didaktische theorievorming	336
4.3	werkterrein	338
4.3.1	wiskundige situaties	338
4.3.2	wiskundig-didaktische situaties	339
5	samenvatting	340
	SLOTWOORD	345
	SUMMARY	347
	GERAADPLEEGDE LITERATUUR	355
	NOTEN*	371
	hoofdstuk I	371
	hoofdstuk II	377
	hoofdstuk III	386
	hoofdstuk IV	396
	hoofdstuk V	405

* De noten zijn in een bijbehorend boekje opgenomen.